

AHMED proti RAKÚSKU

Rozsudok z 17. decembra 1996

VÝŇATOK Z ROZSUDKU

I. OKOLNOSTI PRÍPADU

A. Priznanie a odňatie postavenia utečenca

8. Pán Ahmed, somálsky štátny občan narodený v roku 1963, žije v súčasnosti v Štajerskom Hradci (Graz).

9. Dňa 10. októbra 1990 opustil Somálsko a 30. októbra sa dostal na letisko vo Viedni cez Sýriu a Holandsko.

10. Dňa 4. novembra 1990 požiadal o priznanie postavenia utečenca a 27. novembra 1990 ho vypočul orgán verejnej bezpečnosti (*Sicherheitsdirektion*) v Dolnom Rakúsku. Pri tejto príležitosti tvrdil, že jeho strýc bol aktívny člen Jednotného somálskeho kongresu (ďalej len „USC“) a jeho otec a brat, hoci neboli členmi USC, strýkovi pomáhali a z toho dôvodu boli popravení v máji 1990. Odvtedy je on a jeho rodina podozrivá z členstva v USC a z účasti na protivládnych aktivitách. Zhabali mu auto a bol fyzicky napadnutý, čoho dôkazom je stále viditeľná jazva na ľavom predlaktí. Somálsko opustil z obavy, že bude zatknutý a popravený.

11. Štajerský orgán verejnej bezpečnosti mu 19. apríla 1991 zamietol žiadosť o priznanie postavenia utečenca. Na základe odvolania podaného žiadateľom minister vnútra 15. mája 1992 však zmenil toto rozhodnutie a priznal mu postavenie utečenca v zmysle Dohovoru o právnom postavení utečencov (ďalej len „ženevský dohovor“) (pozri odsek 24). Odvolací orgán uznal, že od pána Ahmeda nemožno žiadať, aby sa vrátil do krajiny pôvodu vzhľadom na jeho aktivity v opozičnej skupine a vzhľadom na všeobecnú situáciu v krajine. Jeho tvrdenia, ktoré sa javili vierohodné, vyvolali obavu, že v prípade návratu do Somálska bude prenasledovaný v zmysle ženevského dohovoru.

12. Dňa 15. júla 1994 Spolkový úrad pre utečencov (*Bundesasylamt*) v Štajerskom

Hradci, konajúci podľa § 5 ods. 1 a 3 zákona o práve na azyl, rozhodol o odňatí postavenia utečenca. Toto rozhodnutie nasledovalo po tom, čo bol žiadateľ rozsudkom Krajského súdu (*Landesgericht*) v Štajerskom Hradci z 25. augusta 1993 odsúdený na dva a pol roka odňatia slobody za pokus o lúpež (*versuchter Raub*): so svojím spolupáchateľom udel okoloidúcu osobu do tváre a pokúsil sa jej ukradnúť peňaženku.

13. Podané odvolanie minister vnútra 12. septembra 1994 zamietol. Zdôraznil, že podľa § 5 odseky 1 a 3 zákona o práve na azyl utečenec stráca postavenie utečenca, ak sa dopustí „osobitne závažného trestného činu“ v zmysle článku 33 ods. 2 ženevského dohovoru. Paragraf 37 ods. 4 zákona o cudzincoch (pozri odsek 28) ukazuje, že zákonodarný zbor pod pojmom „osobitne závažný trestný čin“ rozumie akýkoľvek čin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou prevyšujúcou päť rokov. Keďže trestná sadzba v prípade pokusu o lúpež umožňuje uložiť trest odňatia slobody až na desať rokov, žiadateľovi bolo odňaté postavenie utečenca a akékoľvek ďalšie úvahy týkajúce sa správnosti jeho odsúdenia alebo situácie v Somálsku sú zbytočné.

14. Pán Ahmed napadol toto rozhodnutie podaním na Správny súdny dvor (*Verwaltungsgerichtshof*) a ten napadnuté rozhodnutie 2. februára 1995 zrušil. Správny súdny dvor rozhodol, že usvedčenie žiadateľa zo spáchania osobitne závažného trestného činu malo iba preukazný význam. Nemohol sa z toho vyvodiť záver, že *ipso facto* žiadateľ predstavoval nebezpečenstvo pre rakúsku spoločnosť v zmysle článku 33 ods. 2 ženevského dohovoru. Takýto záver, ktorým sa prerušila ochrana (*Schutzzweck*) poskytnutá dohovorom napriek pretrvávajúcej hrozbe prenasledovania, môže byť prijatý iba po tom, keď boli primárne navzájom posúdené a konfrontované záujmy utečenca so záujmami hostiteľského štátu a výsledok je nepriaznivý vo vzťahu k utečencovi.

Takéto opatrenie predstavovalo taký zásah do osobných práv utečenca (*persönliche Rechtssphäre*), že muselo byť naozaj nevyhnutné pre niektorý z dôvodov uvedených v príslušnom ustanovení. S cieľom určiť, či to tak bolo v prípade pána Ahmeda, bolo potrebné zhodnotiť jeho budúce správanie, v tomto prípade to však minister opomenul.

15. Dňa 10. apríla 1995 minister vnútra opätovne odňal pánu Ahmedovi postavenie utečenca. S odvolaním sa na rozhodnutie Správneho súdneho dvora (pozri odsek 14) v prvom rade poznamenal, že žiadateľ bol uznaný za vinného zo spáchania trestného činu pokusu o lúpež, z osobitne závažného trestného činu v zmysle článku 33 ods. 2 ženevského dohovoru. Ďalej pripomenul ďalšie opatrenia prijaté proti žiadateľovi, menovite išlo o podmienené odsúdenie na trest odňatia slobody v trvaní troch mesiacov a uloženie pokuty vo výške 500 rakúskych šilingov ako náhradu za škodu spôsobenú trestným činom (*Sachbeschädigung*) v roku 1991, peňažný trest vo výške 1 000 rakúskych šilingov za výhražné správanie (*ungestümes Benehmen*) na policajnej stanici v roku 1992 a oznámenie polície adresované prokuratúre v Štajerskom Hradci o spáchaní škody spôsobenej trestným činom v tom istom roku. Hoci tieto činy samostatne nepredstavovali nebezpečenstvo pre spoločnosť, v súhrne predsa len odhaľujú zrejmu tendenciu k agresivite. Preto nemožno vylúčiť, že sa žiadateľ v budúcnosti nedopustí ďalších trestných činov, čo ho robí nebezpečným pre spoločnosť.

16. Správny súdny dvor 9. októbra 1995 potvrdil správnosť rozhodnutia, pridržiavajúc sa zvlášť skutočnosti, že pri posudzovaní miery nebezpečnosti (*Gefährlichkeitsprognose*) sťažovateľa pre spoločnosť minister vnútra sa správne opieral o udalosti, ku ktorým došlo ešte pred odsúdením.

B. Konanie o vyhostení

17. Medzitým 14. novembra 1994 Spolková policajná správa (*Bundespolizeidirektion*) v Štajerskom Hradci vydala rozhodnutie o zákaze pobytu na neurčito (*unbefristetes Aufenthaltsverbot*) pre sťažovateľa podľa § 18 ods. 1 a 2 zákona o cudzincoch (pozri odsek 26) a nariadila zaistenie žiadateľa s cieľom jeho vyhostenia (*Schubhaft*) po tom, čo si odpyká trest odňatia slobody. Vzhľadom na sťažovateľove tresty a závažnosť jedného z trestných činov, ktorých sa dopustil, menovite pokusu o lúpež, nemožno vylúčiť, že by pokračoval v trestnej činnosti. Z toho dôvodu, s cieľom zabezpečiť verejný poriadok a bezpečnosť, ako aj zabrániť v pokračovaní trestnej činnosti v zmysle článku 8 ods. 2 Európskeho dohovoru o ľudských právach sa javilo ako nevyhnutné vyhostiť žiadateľa, hoci toto opatrenie nesporne predstavovalo zásah (*Eingriff*) do jeho súkromného života.

18. Žiadateľ sa 30. novembra 1994 odvolal proti rozhodnutiu Spolkovej policajnej správy a žiadal príslušné orgány, aby v zmysle § 54 zákona o cudzincoch rozhodli, že jeho vyhostenie je v rozpore s § 37 toho istého zákona (pozri odseky 29 a 28). Dňa 10. decembra 1994 orgán verejnej bezpečnosti v Štajerskom Hradci zamietol odvolanie, skrátil však dobu vymedzenú v nariadení o zákaze pobytu na desať rokov. Vyslovil názor, že spolková policajná správa správne posúdila rozporné záujmy a dostatočne odôvodnila právny záver, že zrušenie rozhodnutia o vyhostení by malo oveľa závažnejšie nežiaduce dôsledky na spoločnosť ako na pána Ahmeda. Ďalej poznamenal, že pána Ahmeda ešte nebolo možné považovať za integrovaného do rakúskej spoločnosti, keďže v Rakúsku žil iba štyri roky a od marca 1993 bol vo väzení. Nemá ani rodinu, ani iné väzby v rámci spoločnosti. Pokiaľ ide o jeho pracovné aktivity, tie si nevyžadujú osobitnú kvalifikáciu a z toho dôvodu ich môže pán Ahmed realizovať aj v zahraničí. Navyše žiadateľ bol v čase zatknutia nezamestnaný.

19. Po tom, čo bol žiadateľ podmiennečne prepustený z väzenia (*bedingte Entlassung*), bol 14. decembra 1994 vzatý do väzby na Riaditeľstve polície v Štajerskom Hradci s cieľom realizovať jeho vyhostenie.

20. Štajerský nezávislý správny tribunál (*Unabhängiger Verwaltungssenat*) potvrdil oprávnenosť odvolania podaného pánom Ahmedom proti uvedenému opatreniu (*Schubhaftbeschwerde*), a to na základe toho, že vyhostenie žiadateľa pred uplynutím maximálnej dvojmesačnej lehoty na zaistenie na tento účel (§ 48 zákona o cudzincoch) nie je možné, keďže Európska komisia pre ľudské práva predĺžila predbežné opatrenie odporúčené rakúskej vláde podľa pravidiel 36 Rokovacieho poriadku (pozri odsek 5). Na základe toho bol žiadateľ prepustený.

21. Dňa 26. apríla 1995 sa pán Ahmed dostavil na spolkový úrad pre utečencov s úmyslom podať žiadosť podľa § 37 zákona o cudzincoch (pozri odsek 28). Vyhlásil, že situácia v Somálsku sa odvtedy, čo opustil vlasť v roku 1990, zhoršila. Bol členom kmeňa Hawiye, ktorého príslušníkov v tom čase prenasledovali zvlášť zo strany vládnucich generálov. Jeho kmeň, ktorý žil 900 kilometrov severne od Mogadiša, podporoval generála Aidida, ale neskôr už podporu odoprel, takže odvtedy je okrem toho aj na úteku pred generálom Aididom. Preto sa nemôže vrátiť do vlasti bez toho, aby riskoval život.

Dňa 27. apríla 1995 spolkový úrad pre utečencov potvrdil navrhované vyhostenie ako zákonné (*zulässig*). Bol toho názoru, že protiprávne činy, ktorých sa žiadateľ dopustil, keď ich posudzujeme spoločne, odhaľujú tendenciu k agresívnemu správaniu, dokonca stúpajúcu agresivitu (*steigendes Aggressionspotential*), ktorá sa nezastavila ani pred použitím násilia proti jednotlivcovi. Z toho dôvodu nie je vylúčené, že sa

pán Ahmed v budúcnosti dopustí ďalších trestných činov, čo ho robí nebezpečným pre spoločnosť v zmysle § 37 ods. 4 zákona o cudzincoch. To je dôvod, pre ktorý jeho vyhostenie aj napriek skutočnosti, že mu hrozí prenasledovanie v prípade návratu do Somálska, nemožno považovať za protiprávne.

22. Odvolanie podané sťažovateľom 30. novembra 1994 (pozri odsek 18) Spolkový policajný orgán v Štajerskom Hradci 4. mája 1995 zamietol s odôvodnením, že neboli spoľahlivo preukázané skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné domnievať sa, že sťažovateľ bude vystavený riziku zaobchádzania, ktoré zakazuje § 37 ods. 1 a 2 zákona o cudzincoch. Podľa ustálenej judikatúry Správneho súdneho dvora § 37 ods. 1 zahŕňa iba nebezpečenstvo hroziace od štátu. Ale po tom, čo bol zvrhnutý prezident Siyad Barre, v Somálsku prebiehala občianska vojna a všetka štátna moc (*staatliche Gewalt*) zanikla. Navyše nič nenasvedčovalo tomu, že by mohol byť sťažovateľ prenasledovaný z niektorého z dôvodov uvedených v § 37 ods. 2. Napokon nebol by ani porušený článok 2 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach, keďže podľa § 37 iba samotná skutočnosť, že návratom do krajiny pôvodu by mohol byť ohrozený cudzincov život, nie je dostatočnou prekážkou na vyhostenie.

23. Na základe podaného odvolania štajerský orgán verejnej bezpečnosti zrušil 22. mája 1995 rozhodnutie spomínané v predchádzajúcom odseku. Potom Spolková policajná správa v Štajerskom Hradci 31. októbra 1995 svojím rozhodnutím rozhodla, že pán Ahmed by v prípade návratu bol vystavený riziku prenasledovania z dôvodov uvedených v § 37 zákona o cudzincoch. Dňa 22. novembra 1995 rozhodol taktiež o odklade vyhostenia na dobu jedného roka s možnosťou opakovaného odkladu.

II. PRÍSLUŠNÉ NORMY MEDZINÁRODNÉHO A VNÚTROŠTÁTNEHO PRÁVA

A. Ženevský dohovor z 28. júla 1951 o právnom postavení utečencov

24. Podľa článku 1 ženevského dohovoru, tak ako bol zmenený Protokolom týkajúcim sa právneho postavenia utečencov z 31. januára 1967, je „utečenec“ definovaný ako osoba, ktorá „má oprávnené obavy pred prenasledovaním z rasových, náboženských a národnostných dôvodov alebo z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov, nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu svojho štátu“.

Článok 33 ženevského dohovoru ustanovuje:

„1. Žiadny zmluvný štát nevyhostí utečenca akýmkoľvek spôsobom alebo ho nevráti na hranice území, na ktorých by jeho život alebo jeho osobná sloboda boli ohrozené z dôvodov jeho rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov.

2. Výhody tohto ustanovenia však nemôže požadovať utečenec, ktorého možno odôvodnene považovať za nebezpečného pre bezpečnosť štátu, v ktorom sa nachádza, alebo ktorý po tom, čo právoplatným rozsudkom uznaným za vinného z osobitne závažného trestného činu, predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť tohto štátu.“

B. Vnútroštátne právne predpisy

1. Zákon o práve na azyl

25. Podľa § 5 ods. 1 a 3 zákona z roku 1991 o práve na azyl (*Asylgesetz*) utečenec stráca postavenie utečenca, ak príslušné orgány zistia, že došlo k naplneniu podmienok uvedených v článku 33 ods. 2 ženevského dohovoru o právnom postavení utečencov (pozri odsek 24).

2. Zákon o cudzincoch

26. Paragraf 18 zákona z roku 1992 o cudzincoch (*Fremdengesetz*) upravuje inštitút zákazu pobytu (*Aufenthaltsverbot*). Paragraf 18 ods. 1 zákona ustanovuje, že cudzincovi musí byť zakázaný pobyt v prípade, že na základe opodstatnených skutočností sa možno domnievať, že jeho zotrvaním v krajine by bol ohrozený verejný poriadok, bezpečnosť štátu alebo že je to nezlúčiteľné so záujmami spoločnosti v zmysle článku 8 ods. 2 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Medzi dôvody, ktoré môžu mať za následok vyhodenie v zmysle § 18 ods. 2 patrí aj právoplatné rozhodnutie rakúskeho súdu o uložení trestu odňatia slobody na viac ako tri mesiace.

27. Prvá veta § 36 ods. 2 umožňuje na základe žiadosti dotknutej osoby alebo z vlastného podnetu štátneho orgánu odklad výkonu vyhodenia na dobu najviac jedného roka s možnosťou opakovaného odkladu v prípade, že vyhodenie je zakázané podľa § 37 alebo realizácia vyhodenia sa zdá nemožná.

28. Paragraf 37 upravuje prekážky vyhodenia. Cudzinca nemožno vyhostiť do štátu, kde sú vážne dôvody (*stichhaltige Gründe*) domnievať sa,

- že bude vystavený riziku neľudského zaobchádzania alebo trestu alebo trestu smrti (odsek 1); alebo
- že bude ohrozený jeho život alebo sloboda z dôvodov jeho rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov (odsek 2, ktorý odkazuje na článok 33 § 1 ženevského dohovoru).

Vyhodenie cudzinca do štátu, kde by bol ohrozený v zmysle odseku 2 je dovolené len vtedy, ak cudzinec odôvodnene predstavuje hrozbu pre bezpečnosť Rakúskej republiky alebo je nebezpečný pre spoločnosť, pretože bol odsúdený na základe právoplatného rozsudku za trestný čin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody na viac ako päť rokov (odsek 4, ktorý odkazuje na článok 33 odsek 2 ženevského dohovoru).

Cudzinca nemožno vyhostiť, kým trvá predbežné opatrenie požadované Európskou komisiou pre ľudské práva alebo Súdom pre ľudské práva (odsek 6).

29. Podľa § 54 príslušný orgán je povinný na návrh (*Antrag*) cudzinca určiť (*Bescheid*), či existujú vážne dôvody domnievať sa, že by bol ohrozený v zmysle § 37 ods. 1 alebo ods. 2 v štáte ním označenom.

Kým ešte rozhodnutie na návrh cudzinca nebolo vydané, nemožno ho vyhostiť do označenej krajiny. Ak by bol vyhodený do inej krajiny, konanie sa zastaví pre jeho neprítomnosť (ods. 4).

KONANIE PRED EURÓPSKOU KOMISIOU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

30. Vo svojej sťažnosti predloženej Európskej komisii pre ľudské práva (ďalej len „Komisia“) (číslo 25964/94) 13. decembra 1994 pán Ahmed namietal, že vyhostením do Somálska by bol vystavený vážnemu nebezpečenstvu, že sa s ním bude zaobchádzať v rozpore s článkom 3 Európskeho dohovoru.

31. Komisia vyhlásila sťažnosť za prijateľnú 2. marca 1995. Vo svojej správe z 5. júla 1995 (článok 31) vyslovila jednohlasne názor, že v prípade vyhostenia pána Ahmeda do Somálska by bol porušený článok 3 Európskeho dohovoru. Celý text stanoviska Komisie je uvedený ako príloha rozsudku.¹

ZÁVEREČNÉ STANOVISKO VLÁDY PREDLOŽENÉ EURÓPSKEMU SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

32. Vláda vo svojom podaní požadovala, aby Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „Súd“) vyhlásil, že nebol porušený článok 3.

PRÁVNY STAV

I. ROZSAH PRESKÚMANIA SŤAŽNOSTI SÚDOM

33. Pán Ahmed vo svojom podaní žiadal preskúmať skutkové okolnosti prípadu nielen podľa článku 3, ale aj podľa článkov 5 a 13 Dohovoru.

34. Súd poznamenáva, že v sťažnosti podanej Komisii sťažovateľ nenamietal porušenie článkov 5 a 13 Dohovoru.

Keďže rozsah preskúmania prípadu pred Súdom vymedzuje rozhodnutie Komisie o prijateľnosti (pozri medzi inými rozsudok *Masson a Van Zon* proti Holandsku z 28. septembra 1995, séria A, č. 327-A, str. 16, ods. 40) túto požiadavku nemožno vziať do úvahy.

II. ÚDAJNÉ PORUŠENIE ČLÁNKU 3 DOHOVORU

35. Sťažovateľ tvrdil, že v prípade vyhostenia do Somálska by sa určite stal objektom zaobchádzania, ktoré zakazuje článok 3 Dohovoru, ktorý ustanovuje:

„Nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.“

Sťažovateľ uvádza, že priznaním postavenia utečenca 15. mája 1992 rakúske štátne orgány uznali existenciu takéhoto nebezpečenstva. Vzhľadom na najnovšie správy, situácia sa v Somálsku odvtedy podstatne nezmenila. Krajina je stále dejis-

¹ *Report of Judgments and Decisions 1996–VI*

kom bratovražednej vojny medzi súperiacimi kmeňmi. On sám je podozrivý z príslušnosti k jednej zo súperiacich skupín, k USC, a z toho dôvodu mu v Somálsku stále hrozí prenasledovanie. Priznaný štatút utečenca stratil iba z dôvodu odsúdenia. Ale ani údajná závažnosť trestného činu, ktorého sa dopustil, nemôže byť dôvodom ohrozenia jeho života.

36. Komisia v podstate uznala uvedené dôvody. Osobitne poznamenala, že štátne orgány na podporu svojich rozhodnutí o odňatí štatútu utečenca neuviedli žiadne nové skutočnosti, ktoré by svedčili o tom, že nebezpečenstvo, ktorému by bol sťažovateľ vystavený v Somálsku, už pominulo.

37. Vláda taktiež uznala, že sťažovateľovi hrozilo nebezpečenstvo zaobchádzania, ktoré je v rozpore s článkom 3 Dohovoru. Uviedla však, že postupovala v zhode s požiadavkami tohto článku v takom rozsahu, ako to umožňuje rakúska legislatíva. Keďže nariadenie o vyhostení už bol konečné, nebolo možné jeho vydanie ďalej odkladať. To znamená, že v zmysle rakúskeho právneho poriadku odklad vyhostenia bol jediný prostriedok, prostredníctvom ktorého mohol sťažovateľ zákonne zotrvať na území Rakúska. Navyše podaním návrhu podľa § 36 ods. 2 zákona o cudzincoch (pozri ods. 27) by bol pán Ahmed oprávnený na predĺženie odkladu vyhostenia počas trvania nebezpečenstva v Somálsku. V prípade, že by jeho žiadosť o odklad bola zamietnutá, mal možnosť obrátiť sa na Ústavný súdny dvor alebo Správny súdny dvor.

38. Súd predovšetkým znova pripomína, že podľa ustáleného medzinárodného práva a na základe svojich zmluvných povinností vrátane Dohovoru majú zmluvné štáty právo kontrolovať vstup, pobyt a vyhostenie cudzincov. Takisto poznamenáva, že právo na politický azyl nie je zahrnuté ani v Dohovore, ani v Protokoloch k nemu. (pozri rozsudok Vilvarajah a iní proti Spojenému kráľovstvu z 30. októbra 1991, séria A, č. 215, str. 34, ods. 102).

39. Vyhostenie cudzinca zmluvným štátom by sa však mohlo dotknúť článku 3 Dohovoru a založiť zodpovednosť štátu podľa Dohovoru, ak sa na základe opodstatnených dôvodov preukáže, že by osoba, ktorej sa vyhostenie týka, bola vyhostením do tretej krajiny vystavená zaobchádzaniu, ktoré je v rozpore s článkom 3 Dohovoru. Za daných okolností článok 3 Dohovoru v sebe zahŕňa záväzok zmluvného štátu nevyhostiť cudzinca do takej krajiny [pozri rozsudok Soering proti Spojenému kráľovstvu zo 7. júla 1989, séria A, č. 161, str. 35, ods. 90 – 91, rozsudok Cruz Varas a iní proti Švédsku z 20. marca 1991, séria A, č. 201, str. 28, ods. 69 – 70, spomínaný rozsudok Vilvarajah a iní, str. 34, ods. 103 a rozsudok Chahal proti Spojenému kráľovstvu z 15. novembra 1996, (*Reports of Judgments and Decisions 1996–V*, str. 1853, odseky 73 – 74)].

40. Súd ďalej pripomína, že článok 3, ktorý obsahuje jednu zo základných hodnôt demokratickej spoločnosti (pozri už spomínaný rozsudok Soering, str. 34, ods. 88), absolútne zakazuje mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest bez ohľadu na správanie obete. Na rozdiel od väčšiny hmotných ustanovení Dohovoru a Protokolu č. 1 a 4, článok 3 nepripúšťa žiadne výnimky ani odstúpenie podľa článku 15, dokonca ani v prípade verejného ohrozenia štátnej existencie (pozri rozsudok Írsko proti Spojenému kráľovstvu z 18. januára 1978, séria A, č. 25, str. 65, ods. 163, rozsudok Tomasi proti Francúzsku z 27. augusta 1992, Séria A, č. 241-A, str. 42, ods. 115 a už spomínaný rozsudok Chahal, str. 1855, ods. 79).

41. Uvedený princíp platí aj v prípadoch vyhostenia, ktorých sa dotýka článok 3. Preto aktivity dotknutej osoby, akokoľvek sú neželateľné alebo nebezpečné, nemôžu byť predmetom posudzovania. Ochrana poskytovaná článkom 3 je preto širšia, ako ochrana poskytovaná článkom 33 Dohovoru o právnom postavení utečencov (pozri odsek 24 a už spomínaný rozsudok Chahal, str. 1855, ods. 80).

42. Rovnako ako Komisia aj Súd prikladá osobitnú váhu skutočnosti, že 15. mája 1992 minister vnútra Rakúska priznal sťažovateľovi postavenie utečenca v zmysle ženevského dohovoru (pozri odseky 11 a 24) a posúdil jeho tvrdenia o tom, že v prípade návratu do Somálska mu hrozí prenasledovanie z dôvodu jeho aktivít v opozičnej skupine, ako aj vzhľadom na všeobecnú situáciu v Somálsku, ako vierohodné (pozri odsek 11). Hoci sťažovateľ postavenie utečenca o dva roky neskôr stratil, stalo sa tak iba pre jeho odsúdenie, následky vyhostenia sa nevzali do úvahy (pozri odsek 12).

43. Avšak aby sa zhodnotilo riziko prenasledovania v prípade vyhostenia, ku ktorému ešte nedošlo, rozhodujúcim časovým obdobím musí byť čas posúdenia prípadu Súdom. Hoci sú historické okolnosti zaujímavé do tej miery, do akej majú vplyv na súčasnú situáciu a jej pravdepodobný vývoj, aktuálne podmienky sú rozhodujúce (pozri už spomínaný rozsudok Chahal, str. 1856, odsek 86).

44. S prihliadnutím na aktuálnu situáciu v Somálsku, Súd svoje hodnotenie zakladá na zisteniach Komisie, ktorej podľa Dohovoru patrí v prvom rade úloha získať a overiť skutočnosti (pozri *inter alia* už spomínaný rozsudok Cruz Varas a iní, str. 29, odsek 74). V svojej správe z 5. júla 1995 Komisia poznamenala, že situácia v Somálsku sa od roku 1992 skoro vôbec nezmenila. V krajine neprestáva občianska vojna a medzi rôznymi skupinami stále pokračuje boj o kontrolu nad územím krajiny. Niet žiadneho predpokladu alebo náznaku, že nebezpečenstvo, ktorému by bol sťažovateľ vystavený v roku 1992 pominulo alebo že by mu akýkoľvek verejný orgán bol schopný poskytnúť ochranu.

45. Vláda pred Súdom nepopierala sťažovateľovo tvrdenie, že situácia v jeho krajine sa viditeľne nezlepšila. Naopak uviedla, že rakúske štátne orgány rozhodli o odklade výkonu vyhostenia, pretože taktiež usúdili, že v prípade návratu do Somálska by bol sťažovateľ vystavený riziku zaobchádzania, ktoré je v rozpore s článkom 3 Dohovoru.

46. Súd dospel k rovnakému záveru. Ten navyše nie je v rozpore ani s obsahom spisu ani s informáciami získanými od sporových strán. S ohľadom na absolútnu povahu článku 3 nemôže tento záver oslabiť ani skutočnosť, že sťažovateľ bol odsúdený za trestný čin, ani súčasná absencia štátnej moci v Somálsku.

47. Vyhostenie sťažovateľa do Somálska by bolo porušením článku 3 Dohovoru počas doby, kým trvá vážne nebezpečenstvo, že bude podrobený mučeniu alebo neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu.

III. APLIKÁCIA ČLÁNKU 50 DOHOVORU

48. Článok 50 Dohovoru ustanovuje:

„Ak súd zistí, že rozhodnutie alebo opatrenie súdneho alebo každého iného orgánu Vysokej zmluvnej strany je úplne alebo čiastočne v rozpore so záväzkami vyplývajúcimi z tohto Dohovoru a ak vnútroštátne právo tejto strany umožňuje len čiastočné odstránenie dôsledkov takého rozhodnutia alebo opatrenia, rozhodnutie Súdu prizná v prípade potreby poškodenej strane spravodlivé zadostučinenie.“

Sťažovateľ podľa tohto ustanovenia žiadal odškodnenie za spôsobenú škodu a náhradu svojich nákladov.

49. Doteraz ešte nebol porušený článok 3 Dohovoru. Napriek tomu Súd tým, že rozhodol, že v prípade, ak by sa rozhodnutie o vyhostení pána Ahmeda vykonalo,

bol by porušený článok 3 Dohovoru, musí byť článok 50 aplikovateľný na skutočnosti tohto prípadu (pozri *mutatis mutandis* rozsudok Beldjoudi proti Francúzsku z 26. marca 1992, séria A, č. 234-A, str. 29, odsek 84).

A. ŠKODA

50. Pán Ahmed žiadal 16 250 rakúskych šilingov ako odškodnenie za stratu na zárobku v čase od 14. decembra 1994 do 23. marca 1995, keď bol, ako tvrdil, väznený nezákonne.

Zástupca Komisie nemal žiadne pripomienky.

Tak ako vláda Súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi majetkovou ujmom a záverom ohľadne porušenia článku 3 Dohovoru (pozri odsek 47).

Z toho dôvodu musí byť požiadavka zamietnutá.

51. Ďalej sťažovateľ žiadal odškodnenie nemajetkovej ujmy vo výške, ktorú určí Súd.

Vláda ponechala túto vec na zváženie Súdu, zástupca Komisie nemal žiadne pripomienky.

Súd uznáva, že sťažovateľ musel utpieť nemajetkovú ujmu, ale samotný rozsudok v tomto ohľade predstavuje spravodlivé zadostučinenie.

B. NÁKLADY A VÝDAVKY

52. S ohľadom na náklady a výdavky vynaložené na konanie pred rakúskymi súdmi a neskôr pred orgánmi Dohovoru pán Ahmed požadoval 240 000 rakúskych šilingov vrátane 100 000 rakúskych šilingov za náklady v konaní v Štrasburgu.

Vláda vyhlásila, že nie je v stave vyjadriť sa k týmto číslam, keďže nemá k dispozícií relevantné informácie o tom, ako sa k nim dospelo.

Ale v prípade, že Súd zistí porušenie článku 3 Dohovoru, vláda je ochotná zaplatiť 100 000 rakúskych šilingov. Zástupca Komisie nemal žiadne pripomienky.

53. Vychádzajúc z požiadavky spravodlivosti, Súd priznáva sťažovateľovi z tohto titulu 150 000 rakúskych šilingov.

C. ÚROK Z OMEŠKANIA

54. Podľa dostupných informácií zákonná úroková sadzba platná v Rakúsku v čase prijatia rozsudku je 4 % ročne

Z TÝCHTO DOVODOV SÚD JEDNOHLASNE

1. *Rozhodol*, že nie je oprávnený posúdiť sťažnosť podľa článkov 5 a 13 Dohovoru;
2. *Rozhodol*, že počas doby, kým sťažovateľ bude v Somálsku čeliť reálnemu nebezpečenstvu zaobchádzania v rozpore s článkom 3 Dohovoru, bude porušený článok 3 Dohovoru v prípade, že sa rozhodnutie o vyhodení vykoná;
3. *Rozhodol*, že v súvislosti s nemajetkovou ujmom, ktorú sťažovateľ utrpel, rozsudok sám osebe predstavuje primerané spravodlivé zadostučinenie v zmysle článku 50 Dohovoru;

4. *Rozhodol*, že žalovaný štát zaplatí sťažovateľovi do troch mesiacov 150 000 (sto-päťdesiat tisíc) rakúskych šilingov ako náhradu za náklady a výdavky a že úrok s ročnou sadzbou 4 % bude splatný od uplynutia uvedenej 3-mesačnej lehoty až do zaplatenia;
5. *Zamieta* zvyšnú časť sťažovateľových požiadaviek.

Vyhotovené v anglickom a vo francúzskom jazyku a vyhlásené na verejnom pojednávaní v Budove ľudských práv v Štrasburgu 17. decembra 1996.

Rudolf BERNHARDT
predseda

Herbert PETZOLD
tajomník